Advies van de Stuurgroep Ingrepen Pluimvee over de mogelijkheden voor het achterwege laten van de snavelbehandeling van moederdieren van trager groeiende vleeskuikens

Maart 2026

Samenvatting advies
Per 1 september 2026 loopt de vrijstelling af van het wettelijk verbod op de snavelbehandeling van moederdieren van trager groeiende vleeskuikens. De Stuurgroep Ingrepen Pluimvee concludeert dat, hoewel onderzoeksresultaten mogelijkheden lijken te bieden, nog onvoldoende bekend is om vanuit dierenwelzijnsoogpunt op dit moment de snavelbehandeling van moederdieren van trager groeiende vleeskuikens verantwoord achterwege te laten. Daarom **adviseert de Stuurgroep de Staatssecretaris van LVVN om het verbod op deze ingreep uit te stellen tot en met 31 augustus 2029, waarbij de Stuurgroep vóór 1 juli 2028 een evaluatie uitvoert om te beoordelen of de vrijstelling voor deze ingreep eerder dan 31 augustus 2029 kan vervallen, dan wel die periode te gebruiken om de pluimveehouders met trager groeiende moederdieren de tijd te geven om op een verantwoorde wijze de ingreep achterwege te laten.**

In 2023 is door de minister van (toen) Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een tijdelijke vrijstelling verleend tot 1 september 2026 voor het wettelijke verbod op de snavelbehandeling bij moederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Deze ingreep wordt gedaan vanwege het pikgedrag van de hennen naar de hanen, met verwondingen op de vleugels van de hanen tot gevolg. Het is onduidelijk waardoor dit gedrag veroorzaakt wordt.

De huidige vrijstelling was gebaseerd op een advies van de Stuurgroep Ingrepen Pluimvee van mei 2023. Dat advies ging ervan uit dat (positieve) onderzoeksresultaten beschikbaar zouden komen en tijdig zouden kunnen worden toegepast op praktijkbedrijven. De Stuurgroep achtte het toen niet ondenkbaar dat de snavelbehandeling bij moederdieren van trager groeiende vleeskuikens dan per september 2026 verantwoord achterwege zou kunnen worden gelaten.

Huidige stand van zaken

De Stuurgroep Ingrepen Pluimvee heeft nu opnieuw de balans opgemaakt. De Stuurgroep heeft vastgesteld dat het onderzoek naar de mogelijkheden om deze ingreep achterwege te laten helaas nog onvoldoende heeft opgeleverd. De resultaten die het onderzoek tot dusver heeft opgeleverd zullen in de praktijk, onder begeleiding van onderzoekers, eerst verder getest moeten worden en succesvol blijken voordat een verbod op deze ingreep verantwoord kan ingaan.

De afgelopen jaren heeft de Stuurgroep door Wageningen Livestock Research (WLR) een onderzoek laten uitvoeren waarmee inzicht verkregen is in de mogelijkheden van aangepast management om deze moederdieren met onbehandelde snavels te kunnen houden. Ook is door WLR middels interviews in de sector informatie verzameld om meer inzicht in de problematiek te krijgen.

Voorlopige resultaten uit het onderzoek en de interviews

Uit het onderzoek en de interviews is de indruk verkregen dat door het gedrag van de hanen rond het voeren (dringen en op elkaar springen) wondjes op de vleugels bij de hanen ontstaan. Deze

relatief kleine wondjes zijn vervolgens mogelijk een aangrijpingspunt voor de hennen om naar de hanen te pikken waardoor er bij de hanen grote wonden aan de vleugels ontstaan.

Uit de inventarisatie die gedaan is blijkt dat er mogelijk een aantal managementmaatregelen zijn om de verwondingen bij hanen te voorkomen:
- De hanen direct voeren nadat het licht in de stal aangaat, en niet 5 tot 6 uur wachten waardoor er veel meer activiteit tussen de hanen is rond het voersysteem.
- Wanneer later gevoerd wordt, is het verstandig om te zorgen dat het hanenvoersysteem in de donkerperiode met voer gevuld wordt. De hanen staan dan stil en verdringen elkaar niet.
- Het toepassen van voersystemen voor de hanen waarbij het voer goed over de stal verdeeld wordt.

En als de wonden ontstaan zijn, lijkt het direct gebruik van wondspray op de wonden van de hanen wel te helpen. Ook direct apart zetten van de verwonde hanen helpt. Wanneer alleen hanen met verwondingen bij elkaar zitten wordt het niet erger. Dit is een indicatie dat het probleem vooral veroorzaakt wordt door de hennen.

Andere aanwijzingen die uit het onderzoek en de interviews naar voren kwamen en die bij verder onderzoek behulpzaam kunnen zijn:
- De verwondingen aan de vleugels bij de hanen ontstaan al op jonge leeftijd (tussen 20 en 25 weken). Dit impliceert dat het iets te maken heeft met het samenvoegen van de hennen en de hanen.
- De hanen hebben een andere kleur (wit) dan de hennen (bruin) waardoor de hennen de neiging hebben om naar de hanen te pikken. Daarbij komt dat de ellenbogen van de vleugels er wat anders uit zien doordat de bevedering er dunner is en de botten zichtbaar zijn onder de huid. Mogelijk dat de andere aanblik van deze plekken een extra stimulans is om aan te pikken.
- Er zijn verschillen waargenomen in stallen met voerpannen en voergoten.

Enkele andere (management)maatregelen lijken niet te werken:
- Het licht dimmen of het rood kleuren van de verlichting.
- Plaatsen van afleidingsmateriaal als luzernebalen en pikblokken.

Verder onderzoek
De Stuurgroep gaat, startend in 2026, actief bedrijven benaderen die mee willen werken aan een vervolgonderzoek, waarbij de hiervoor genoemde managementmaatregelen op het bedrijf worden toegepast om de gevolgen te beperken. Het plan is om op circa vijf praktijkbedrijven (ca. 10% van het totale bestand) optimaal management toe te passen bij hennen met onbehandelde snavels. Deze koppels worden dan begeleid en door onderzoekers van WLR bezocht om de resultaten te beoordelen.

Daarbij moeten de volgende onderzoeksvragen worden beantwoord om meer inzicht te krijgen in het fenomeen van het pikken door de hennen naar de hanen:
- Hebben de hanen aan het einde van de opfokperiode (apart opgefokt) al (kleine) verwondingen aan de vleugels?
- Is er een verschil in direct of later voeren van de hanen op het gedrag rond het voersysteem en de verwondingen bij de hanen?
- Is er een verschil in toegepast voersysteem (voergoot versus voerpannen) op het gedrag rond het voersysteem en de verwondingen van de hanen?

Advies
Op het moment dat het verbod op een ingreep ingaat, moet het wel zeker zijn dat dat verantwoord kan. Ondanks de voortgang is de Stuurgroep van mening dat nog onvoldoende resultaten zijn geboekt om de snavelbehandeling bij moederdieren van trager groeiende vleeskuikens nu verantwoord achterwege te kunnen laten. Het praktijkonderzoek moet daarom voortgezet worden.

Op basis van de huidige stand van zaken adviseert de Stuurgroep de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) om de vrijstelling voor de snavelbehandeling bij moederdieren van trager groeiende vleeskuikens te verlengen tot en met 31 augustus 2029. De Stuurgroep ziet vooruitgang en mogelijkheden. De inzet is erop gericht dat de ingreep dan verantwoord achterwege kan worden gelaten.

De Stuurgroep zet zich ervoor in om zo veel mogelijk koppels met onbehandelde moederdieren in de praktijk te stimuleren, en daar onder begeleiding van onderzoekers managementmaatregelen toe te passen die tot minder verwondingen bij de hanen moeten leiden. De Stuurgroep wil zo snel mogelijk minimaal vijf bedrijven vinden die met een koppel met onbehandelde moederdieren meedoen in de proef. Als die bedrijven gevonden zijn, moeten afspraken worden gemaakt met het fokkerijbedrijf over de te leveren kuikens met onbehandelde snavels. Het duurt vanaf moment van plaatsing van de eendagskuikens minimaal 69 – 72 weken voordat de proef op het vermeerderingsbedrijf wordt afgerond (ca. 24 weken opfokperiode, ca. 45 weken productieperiode). Voor verwerking van de gegevens die de onderzoekers verzamelen en rapportage is een half jaar nodig.

De Stuurgroep zal op basis van die rapportage een tussenevaluatie uitvoeren en voor 1 juli 2028 afronden. Als uit deze evaluatie blijkt dat de vrijstelling eerder dan 31 augustus 2029 kan vervallen, zal de Stuurgroep de Staatssecretaris daarover adviseren. Als dat niet verantwoord kan, bijvoorbeeld om pluimveebedrijven nog enige tijd te geven om ervaring op te doen met toepassing van de resultaten van het onderzoek bij onbehandelde moederdieren, blijft het advies van de Stuurgroep ongewijzigd gericht op vrijstelling tot en met 31 augustus 2029.

Samenstelling en werkwijze Stuurgroep
De Stuurgroep Ingrepen Pluimvee bestaat uit vertegenwoordigers van de pluimveesector (LTO Nederland/Nederlandse Organisatie Pluimveehouders (LTO/NOP), Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP), Centrale Organisatie van Broedeieren en Kuikens (COBK)), Dierenbescherming en het Ministerie van LVVN. De Stuurgroep wordt geadviseerd door onderzoekers van Wageningen Livestock Research (WLR). Het doel van de Stuurgroep is om te beoordelen wanneer ingrepen bij pluimvee op basis van dierenwelzijn verantwoord achterwege kunnen worden gelaten, daarover de Staatssecretaris te adviseren en onderzoek te laten uitvoeren dat daaraan bijdraagt. Dat betekent het maken van een afweging tussen aan de ene kant gevolgen voor het dierenwelzijn bij het achterwege laten van de ingreep en aan de andere kant gevolgen voor het welzijn bij het toepassen van een ingreep. Deze afweging wordt gemaakt voor alle in Nederland gehouden pluimvee, maar ook voor alle pluimvee (eendagskuikens) dat vanuit Nederland naar andere landen wordt geëxporteerd.